

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بررسی تأثیر فرایند نوسازی بر فرهنگ پذیری جوانان مطالعه موردی جوانان شهر جهرم

توسط

نصرالله رحیم خانی

پایان نامه

ارائه شده به دانشکده تحصیلات تکمیلی به عنوان بخشی از فعالیت های
تحصیلی لازم برای اخذ درجه کارشناسی ارشد (ام. آ.)

در رشته

جامعه شناسی

از

دانشگاه شیراز

شیراز، ایران

012919

ارزیابی و تصویب توسط کمیته پایان نامه با درجه: عالی

امضاء اعضاء کمیته پایان نامه

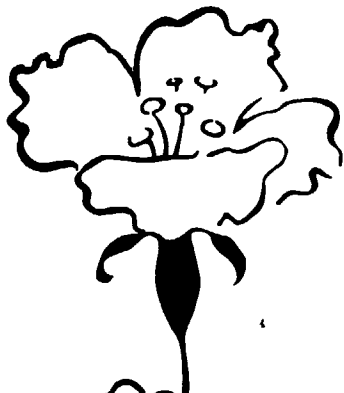
..... دکتر حبیب احمدی، استادیار بخش علوم اجتماعی (رئیس کمیته)

..... دکتر سکندر امان اللهی، استاد بخش علوم اجتماعی

..... دکتر محمد کریم منصوریان، استادیار بخش علوم اجتماعی

آبان ۱۳۷۹

۳۵۳۱۹

سپاسگزاری

تهیه و تدوین این پایان نامه بدون
تذکرات و راهنماییهای سودمند اساتید محترم
آقایان دکتر احمدی، دکتر امان اللهی و
دکتر منصوریان ممکن نبود. از زحمات بی شائبه
ایشان بی نهایت سپاسگزارم.

همچنین از همکاری و کمک های دوستان
عزیزم آقایان احمد جمشیدی، حسین دهستانی
اسفندآبادی و امراالله کشاورز که در مراحل مختلف
تحقیق مرا یاری نموده اند کمال تشکر را دارم.

تقدیم به:

پدر، مادر و همسرم.

چکیده

بررسی تأثیر فرایند نوسازی بر فرهنگ پذیری جوانان:

مطالعه موردی جوانان شهر جهرم

توسط:

نصرالله رحیم خانلی

هدف این تحقیق، بررسی تأثیر فرایند نوسازی بر فرهنگ پذیری جوانان در شهر جهرم می باشد. در این پژوهش، ابتدا مطالعات انجام گرفته و نظریات موجود بررسی گردید و سپس جهت تبیین مسئله فرهنگ پذیری از نظریه راجرز و جهت تبیین فرایند نوسازی از نظریه پارسونز استفاده گردید. برای کار میدانی ۶۲۵ نفر از جوانان ساکن شهر جهرم با روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شدند. اطلاعات لازم با استفاده از پرسشنامه که حاوی گویه هایی می باشد که میزان فرهنگ پذیری جوانان را بر اساس طیف لیکرت می سنجد، جمع آوری گردید. در تجزیه و تحلیل دو متغیره، متغیرهای درآمد، شغل فرد، شغل پدر، سن، تحصیلات، محل سکونت قبلی، تأهل، استفاده از کامپیوتر، مطالعه روزنامه، تماشای ماهواره و مطالعه مجله رابطه معنی داری با متغیر وابسته (فرهنگ پذیری جوانان) داشته اند. اما رابطه میان تماشای تلویزیون و گوش دادن به رادیو و ارتباط با افرادی که به کشورهای خارجی سفر می کنند با فرهنگ پذیری تأیید نگردید.

در تجزیه و تحلیل چند متغیره، متغیرهای تحصیلات لیسانس، فوق لیسانس و بالاتر، متوسطه، راهنمایی، درآمد ۱۲۰۰۰۰ تومان و بیشتر، شغل مادر (امور خدماتی)، شغل فرد (کارکنان اداری و دفتری) و شغل فرد (امور خدماتی) رابطه معنی داری را نشان داده و ۴۳ درصد تغییرات را نشان می دهند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	فهرست جداول
۱	فصل اول: مقدمه
۲	۱-۱ اهداف تحقیق
۵	۱-۲ اهمیت تحقیق
۷	۱-۳ فرهنگ و فرهنگ پذیری
۱۰	فصل دوم: بررسی پیشینه پژوهش
۱۰	۲-۱ مطالعات انجام شده داخلی
۱۵	۲-۲ مطالعات انجام شده خارجی
۱۸	۲-۳ نقد و بررسی مطالعات پیشین
۲۰	فصل سوم: چارچوب نظری تحقیق
۲۱	۳-۱ تکامل گرایی
۲۲	۳-۱-۱-۲-۲-۱ تایلر
۲۳	۳-۲ کارکرد گرایی
۲۴	۳-۲-۱-۲-۲-۱ مالینوفسکی
۲۶	۳-۲-۲ ساختار گرایی
۲۷	۳-۳-۱-۲-۳-۱ لوی اشتروس
۲۸	۳-۴-۲-۳-۴-۱ مکتب اشاعه
۲۹	۳-۴-۱-۲-۴-۱ بیتس و پلاگ
۳۱	۳-۴-۲-۲-۴-۲ راجرز
۳۳	۳-۴-۳-۲-۴-۳ وود
۳۷	۳-۵-۲-۳-۵-۱ نوسازی
۳۸	۳-۵-۱-۲-۵-۱ نظریه های نوسازی اقتصادی
۳۸	۳-۵-۲-۲-۵-۲ نظریه های نوسازی روانی

صفحه

عنوان

۳۹	۲-۵-۲- نظریه های نوسازی اجتماعی	
۳۹	۲-۵-۴- نظریه های نوسازی فرهنگی	
۴۰	۲-۵-۵- اسملسر	
۴۲	۲-۵-۶- پارسونز	
۴۵	۲-۶- چارچوب نظری	
۴۷	چارچوب روش تحقیق	فصل چهارم:
۴۸	۴-۱- تعریف متغیرها	
۴۸	۴-۱-۱- متغیر وابسته	
۴۹	۴-۱-۲- متغیر مستقل	
۴۹	۴-۱-۲-۱- تحصیلات	
۴۹	۴-۱-۲-۲- سن	
۴۹	۴-۱-۲-۳- جنس	
۴۹	۴-۱-۲-۴- وضعیت تأهل	
۵۰	۴-۱-۲-۵- محل سکونت قبلی	
۵۰	۴-۱-۲-۶- درآمد	
۵۰	۴-۱-۲-۷- شغل	
۵۰	۴-۱-۲-۸- وسایل ارتباط جمعی	
۵۱	۴-۱-۲-۹- ارتباط با افرادی که به خارج سفر می کنند	
۵۱	۴-۱-۲-۱۰- استفاده از ابزارها و وسایل نوین	
۵۱	۴-۲- روش جمع آوری اطلاعات	
۵۱	۴-۲- تکنیک های جمع آوری اطلاعات	
۵۲	۴-۲- جامعه آماری	
۵۲	۴-۵- روش نمونه گیری و حجم نمونه	
۵۲	۴-۶- مراحل ساخت طیف ها	
۵۴	۴-۷- شیوه توزیع پرسشنامه	
۵۴	۴-۸- روش استخراج و تجزیه و تحلیل داده ها	

صفحه

عنوان

۵۶	پویش‌نوسازی و ایجاد تغییرات در ساختار اجتماعی-سیاسی-فرهنگی جامعه ایران و جهرم	فصل پنجم:
۵۷	۵-۱- اوضاع اقتصادی-اجتماعی-سیاسی ایران در دوره قاجاریه	
۶۵	۵-۲- اوضاع اقتصادی-اجتماعی-سیاسی جامعه سنتی جهرم	
۶۸	۵-۳- روند نوسازی در زمان پهلوی	
۷۲	۵-۳-۱- گسترش سواد آموزی جدید	
۷۵	۵-۳-۲- گسترش حمل و نقل و ارتباطات	
۷۷	۵-۳-۳- اصلاحات ارضی	
۷۹	۵-۴- بررسی تأثیر نوسازی بر برخی از جنبه های زندگی اجتماعی جوانان جهرم	
۸۰	۵-۴-۱- تحصیلات	
۸۲	۵-۴-۲- جنسیت	
۸۳	۵-۴-۳- ازدواج	
۸۳	۵-۴-۳-۱- انگیزه های ازدواج در جامعه سنتی	
۸۵	۵-۴-۳-۲- سن ازدواج	
۸۷	۵-۴-۳-۳- موافقت والدین در ازدواج	
۸۸	۵-۴-۳-۴- کار زنان در بیرون از خانه	
۸۸	۵-۴-۳-۵- محل زندگی زناشویی بعد از ازدواج	
۸۸	۵-۴-۳-۶- روابط قبل از ازدواج	
۸۹	۵-۴-۳-۷- ازدواج با خویشاوندان	
۸۹	۵-۴-۳-۸- قشر بندی و ازدواج	
۹۰	۵-۴-۳-۹- بعد خانوار	
۹۱	۵-۴-۴- اوقات فراغت	
۹۳	مدل تحقیق	
۹۴	تجزیه و تحلیل داده ها	فصل ششم:
۹۴	۶-۱- بررسی داده بر اساس آمار توصیفی	
۹۴	۶-۱-۱- بررسی پاسخگویان بر حسب درآمد	

- ۹۵ ۶-۱-۲- وضعیت اشتغال پاسخگویان
- ۹۶ ۶-۱-۳- بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب شغل پدر
- ۹۷ ۶-۱-۴- بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب شغل مادر
- ۹۸ ۶-۱-۵- بررسی توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب سن
- ۹۹ ۶-۱-۶- بررسی پاسخگویان بر حسب تحصیلات
- ۱۰۰ ۶-۱-۷- توزیع پاسخگویان بر حسب محل سکونت قبلی
- ۱۰۱ ۶-۱-۸- بررسی پاسخگویان بر حسب تأهل
- ۱۰۱ ۶-۱-۹- بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب استفاده از وسایل منزل
- ۱۰۲ ۶-۱-۱۰- بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب استفاده از کامپیوتر
- ۱۰۳ ۶-۱-۱۱- بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب استفاده از ماشین سواری
- ۱۰۳ ۶-۱-۱۲- بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب مطالعه مجله
- ۱۰۴ ۶-۱-۱۳- بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب مطالعه روزنامه
- ۱۰۴ ۶-۱-۱۴- بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب استفاده از تلویزیون
- ۱۰۵ ۶-۱-۱۵- بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب استفاده از رادیو
- ۱۰۵ ۶-۱-۱۶- بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب تماشای ماهواره
- ۱۰۵ ۶-۱-۱۷- بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب ارتباط با کسانی که به کشورهای خارجی سفر می کنند
- ۱۰۶ ۶-۱-۱۸- بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب جنس
- ۱۰۷ ۶-۲- آزمون تفاوت میانگین ها
- ۱۰۷ ۶-۲-۱- فرهنگ پذیری و درآمد
- ۱۰۸ ۶-۲-۲- فرهنگ پذیری و شغل

عنوان

صفحه

۱۰۸	۶-۲-۳- فرهنگ پذیری و شغل پدر
۱۰۹	۶-۲-۴- فرهنگ پذیری و سن
۱۰۹	۶-۲-۵- فرهنگ پذیری و تحصیلات
۱۱۰	۶-۲-۶- فرهنگ پذیری و محل سکونت قبلی
۱۱۱	۶-۲-۷- فرهنگ پذیری و تأهل
۱۱۱	۶-۲-۸- فرهنگ پذیری و استفاده از کامپیوتر
۱۱۲	۶-۲-۹- فرهنگ پذیری و استفاده از وسایل منزل
۱۱۳	۶-۲-۱۰- فرهنگ پذیری و وسایل ارتباطی (روزنامه)
۱۱۳	۶-۲-۱۱- فرهنگ پذیری و وسایل ارتباطی (تلویزیون)
۱۱۴	۶-۲-۱۲- فرهنگ پذیری و وسایل ارتباطی (ماهواره)
۱۱۴	۶-۲-۱۳- فرهنگ پذیری و وسایل ارتباطی (مجله)
۱۱۵	۶-۲-۱۴- فرهنگ پذیری و وسایل ارتباطی (رادیو)
۱۱۶	۶-۲-۱۵- فرهنگ پذیری و ارتباط با کسانی که به کشورهای خارجی سفر می کنند
۱۱۶	۶-۳- تحلیل چند متغیره
۱۱۷	۶-۳-۱- بررسی تأثیر میزان متغیرهای تحصیلات و درآمد بر فرهنگ پذیری
۱۲۰	۶-۳-۲- مدل رگرسیون نهایی
۱۲۳	نتیجه گیری
۱۲۵	۷-۱- محدودیت ها
۱۲۶	۷-۲- پیشنهادات
۱۲۷	منابع:
۱۲۷	منابع فارسی
۱۳۲	منابع انگلیسی
۱۳۴	ضمائم:

فصل هفتم:

فهرست جداول

صفحه	جدول
۱۱	جدول شماره ۱ درصد کسانی که خارج از کشور را برگزیده اند بر حسب سواد
۱۲	جدول شماره ۲ رابطه بین ویژگیهای اجتماعی پاسخگویان با نگرش به غرب
۱۲	جدول شماره ۲ به نظر می رسد الگوی رفتاری بیشتر جوانان، هنرمندان غربی هستند؟
۱۲	جدول شماره ۴ جوانان امروز، دوستدار موسیقی غربی هستند
۸۱	جدول شماره ۵ بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب تحصیلات
۸۲	جدول شماره ۶ بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب جنس
۸۴	جدول شماره ۷ مهمترین انگیزه های ازدواج در بین جوانان
۸۵	جدول شماره ۸ وضعیت تأهل در بین جوانان
۹۲	جدول شماره ۹ گذران اوقات فراغت
۹۵	جدول شماره ۱۰ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب درآمد
۹۶	جدول شماره ۱۱ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب اشتغال
۹۷	جدول شماره ۱۲ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب شغل پدر
۹۸	جدول شماره ۱۳ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب شغل مادر
۹۹	جدول شماره ۱۴ بررسی توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب سن
۱۰۰	جدول شماره ۱۵ بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب تحصیلات
۱۰۱	جدول شماره ۱۶ بررسی توزیع پاسخگویان بر حسب محل سکونت قبلی
۱۰۱	جدول شماره ۱۷ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تأهل
۱۰۲	جدول شماره ۱۸ بررسی فراوانی پاسخگویان بر حسب استفاده از وسایل منزل
۱۰۲	جدول شماره ۱۹ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب استفاده از کامپیوتر

۱۰۲	توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب داشتن وسیله نقلیه	جدول شماره ۲۰
۱۰۲	توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مطالعه مجله	جدول شماره ۲۱
۱۰۴	بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب مطالعه روزنامه	جدول شماره ۲۲
۱۰۴	بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب استفاده از تلویزیون	جدول شماره ۲۳
۱۰۵	بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب استفاده از رادیو	جدول شماره ۲۴
۱۰۵	بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب تماشای ماهواره	جدول شماره ۲۵
۱۰۶	بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب ارتباط با کسانی که به کشورهای خارجی سفر می کنند	جدول شماره ۲۶
۱۰۶	بررسی وضعیت پاسخگویان بر حسب جنس	جدول شماره ۲۷
۱۰۷	آزمون تفاوت فرهنگ پذیری بر حسب درآمد	جدول شماره ۲۸
۱۰۸	آزمون تفاوت فرهنگ پذیری بر حسب شغل فرد	جدول شماره ۲۹
۱۰۹	آزمون تفاوت فرهنگ پذیری بر حسب شغل پدر	جدول شماره ۳۰
۱۰۹	همبستگی بین سن و فرهنگ پذیری	جدول شماره ۳۱
۱۱۰	آزمون تفاوت فرهنگ پذیری بر حسب تحصیلات	جدول شماره ۳۲
۱۱۱	تفاوت فرهنگ پذیری بر حسب محل سکونت قبلی	جدول شماره ۳۳
۱۱۱	آزمون تفاوت فرهنگ پذیری بر حسب تأهل	جدول شماره ۳۴
۱۱۲	آزمون تفاوت فرهنگ پذیری بر حسب استفاده از کامپیوتر	جدول شماره ۳۵
۱۱۲	آزمون تفاوت فرهنگ پذیری بر حسب وسایل منزل	جدول شماره ۳۶
۱۱۲	آزمون تفاوت فرهنگ پذیری بر حسب مطالعه روزنامه	جدول شماره ۳۷
۱۱۴	تفاوت فرهنگ پذیری بر حسب تماشای تلویزیون	جدول شماره ۳۸
۱۱۴	آزمون تفاوت فرهنگ پذیری بر حسب تماشای ماهواره	جدول شماره ۳۹
۱۱۵	آزمون تفاوت فرهنگ پذیری بر حسب مطالعه مجله	جدول شماره ۴۰
۱۱۵	آزمون تفاوت فرهنگ پذیری بر حسب استفاده از رادیو	جدول شماره ۴۱
۱۱۶	آزمون تفاوت فرهنگ پذیری بر حسب ارتباط با کسانی که به خارج از کشور سفر می کنند	جدول شماره ۴۲
۱۲۲	عناصر اصلی تحلیل چند متغیره به روش مرحله به مرحله برای پیش بینی متغیر وابسته فرهنگ پذیری	جدول شماره ۴۳

فصل اول

مقدمه

بشر همیشه برای پیشرفت و توسعه تلاش کرده است، اما در گذشته به خاطر محدودیت دامنه علوم، عدم تراکم آن و ابتدایی بودن وسایل ارتباطی، هر نوآوری که در جامعه ای انجام می گرفت به کندی در سایر جوامع سرایت می کرد و یا اصلاً در جوامع دیگر اشاعه پیدا نمی کرد. فرهنگ جوامع بیشتر از طریق بزرگترها و به وسیله گفتار و پاره ای اوقات نوشتار به نسلهای بعدی منتقل می شد و در طول زمان تغییرات اندکی در آن رخ می داد. همزمان با توسعه و پیشرفت، فرهنگ نیز در طول زمان و به کندی دچار تغییر و تحول می گردید. قبل از انقلاب صنعتی هر چند قدرتهایی در سطح منطقه ای یا جهانی وجود داشتند، اما فاصله آنها با بقیه کشورها از نظر صنعت، توسعه و ترقی چندان نبود که بتوانند سایر جوامع را تحت تأثیر خود قرار دهند. در این دوران در جریان جنگها و روابط تجاری، مسائل فرهنگی نیز مبادله می گردید اما جریان این مبادله بیشتر دو جانبه بود.

"اما به واسطه انقلاب صنعتی که مراحل اولیه آن بین سالهای ۱۷۷۰ تا ۱۸۲۵ م. در انگلستان و بعد از سالهای ۱۸۱۵ در قاره اروپا صورت گرفت، زندگی اجتماعی، صنعتی، تجاری و سیاسی دنیای غرب دگرگون گردید" (هنری و فیلد، ۱۳۷۳: ۱).

"انقلاب صنعتی که با انقلاب تجاری قرون شانزده و هفده میلادی شروع شده بود جنبشی به وجود آورد که همبستگی روابط و ارتباط اقتصادی بین المللی را تسریع کرد. دوک های نخ ریزی انگلستان به رسیدن مداوم پنبه خام کشت زارهای آمریکا بستگی داشت که به وسیله بردگان کشت می شد. چون اروپایی ها به خصوص مردم انگلستان روز به روز بیشتر مشغول صنایع شهری می شدند کمتر می توانستند مواد غذایی خود را از مزارع به دست

آوردند و مجبور بودند مقدار زیادی گندم و گوشت و خوراکی های دیگر را از مناطق گرمسیر وارد کنند و در عوض کالاهای صنعتی خود را صادر کنند. بدین ترتیب سراسر جهان تبدیل به یک بازار شد. تغییر و تبدیل صنعتی در هر نقطه جهان غالباً باعث بروز انعکاسهای مهمی در ممالک دیگر جهان می شود (همان: ۹).

جامعه ایران بعد از انقراض دولت صفوی، به علت جنگهای متمادی داخلی، تغییر راه تجارت آسیا و اروپا، رقابت خوانین ایلات و عشایر کشور و... از روند ترقی مادی و معنوی اروپائیان بی خبر مانده بود و خود نیز نتوانسته بود اندیشه و شرایط سیاسی، اجتماعی و اقتصادی خویش را متحول سازد و غیر از تکرار گذشته کاری نکند (خسروپناه، ۱۳۷۷: ۸۵).

سرآغاز رویارویی و آشنایی ایرانیان با تمدن جدید غرب و نتایج برقراری ارتباط بین ایران و دولت های اروپایی به اوایل سده ۱۹ م. باز می گردد. جنگهای ایران و روس، پیشرفتهای ناپلئون در اروپا و خواست و اراده وی برای حمله به هندوستان از راه ایران، کوشش انگلستان برای حفظ و توسعه مستعمرات خود در آسیا و تکاپوی ایران در حفظ تمامیت ارضی و استقلال خود در برابر تعرض های خارجی، جملگی عواملی بودند که خواه ناخواه ایران را به صحنه بین المللی می کشانند. مجموعه این شرایط - به ویژه پس از شکست ایران در جنگ با روسیه - برخی از زمامداران واقع بین و آینده نگر را متوجه ناتوانی و ضعف عمومی کشور در برابر دولت های اروپایی و لزوم اخذ وسایل مدنیت غرب کرد. تلاش های اولیه این گروه از زمامداران به رهبری عباس میرزا و پیگیری بعدی آن از سوی اصلاح طلبان و تجدد خواهان به همراه حضور پرتوان سیاسی و اقتصادی دولت های استعماری روسیه و انگلستان موجب آشنایی روزافزون ایرانیان با ابعاد مختلف حیات مادی و معنوی مدنیت غرب شد و به تدریج ساختار سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی دیرپای ایران از درون جامعه با نقدهایی روبرو شد و لزوم دگرگون سازی و نوسازی آن به یک ضرورت مبرم مبدل گردید. در این شرایط آنچه به عنوان الگو و نمونه در برابر اندیشمندان و فعالین سیاسی و اجتماعی ایران قرار داشت ساختار سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اروپای مدرن بود که نه فقط ابعاد گوناگون حیات اجتماعی و فرهنگی ایرانیان را تحت تأثیر قرار می داد بلکه با توانایی هرچه تمامتر خود را تحمیل می کرد (همان: ۸۶).

در دوران حکومت رضاخان روند نوسازی و اخذ عناصر فرهنگی سرعت زیادی گرفت اما همچنان که نیروهای اجتماعی تغییر و تحول فرهنگ را ضروری می سازند و برای تحول آن فشار وارد می کنند، نیروهای درونی فرهنگ نیز در مقابل تغییر مقاومت می کنند. در بسیاری از موارد رضاخان در رویارویی با این مقاومت های فرهنگی متوسل به اعمال زور و فشار می شد. اما به اعتقاد بسیاری از محققان پذیرش فرهنگ غرب به وسیله ایرانیان در درجه اول متأثر از حضور و تحصیل تعدادی از نخبگان جامعه ایران در غرب بود. به علت عقب ماندگی ایران از غرب و فقدان نهادهای آموزشی نوین، اولین دانش آموختگان ایرانی، فارغ التحصیلان غرب بودند" (عبدی و گودرزی، ۱۳۷۸: ۱۱۹).

این افراد در بازگشت به ایران بسیاری از عناصر و خصوصیات فرهنگی جامعه غرب را با خود به ارمغان آوردند و بیشتر مراکز آموزش عالی و نظام اداری و سیاسی و اجتماعی کشور در اختیار این گروه قرار گرفت. با توجه به گسترش ارتباطات، فاصله ها به حداقل و تماس ها به حداکثر افزایش یافت، سیل فرآورده های تکنولوژیکی و صنعتی از جوامع پیشرفته و توسعه یافته به سمت سایر جوامع سرازیر گردید، اعزام دانشجویان از کشورهای عقب مانده به جوامع توسعه یافته به سرعت افزایش یافت و به علاوه عدم تعادل ها در کشورهای جهان سوم، این کشورها را از جمله ایران آماده پذیرش بیشتر فرهنگ غرب و جهان توسعه یافته نمود.

پذیرش فرهنگ بیگانگان که از آن به عنوان فرهنگ پذیری یاد می شود، اکثر جنبه های زندگی جوامع را تحت تأثیر قرار می دهد و به مرور زمان باعث تغییرات عمده و گسترده ای در فرهنگ می گردد و باعث قطع ریشه فرهنگی جوامع با گذشته می گردد، اما عدم ارتباط بین جوامع ممکن و شایسته نیست. در این ارتباط عناصر فرهنگی مبادله می شود ولی مسئله اصلی این است که این مبادله فرهنگی در جهان امروز به صورت یک جانبه و یک سویه درآمده است و فقط از سوی کشورهای پیشرفته به سمت کشورهای جهان سوم می باشد. از این رو، کشورهای جهان سوم با حفظ هویت فرهنگی خود مواجه

هستند. با شروع انقلاب اسلامی و شعار بازگشت به فرهنگ اصیل اسلامی، ایران در برابر غرب و تهاجم فرهنگی ایستاد و از ورود بسیاری از عناصر فرهنگی غرب به جامعه ایران جلوگیری به عمل آورد و به اشاعه عناصر فرهنگ اسلامی و ایرانی همت گماشت. با وجود تلاش های فراوانی که در جهت جلوگیری و مقابله با تهاجم فرهنگی غرب صورت گرفته و می گیرد به نظر می رسد بسیاری از جنبه های فرهنگ غرب به وسیله مردم ما و به ویژه جوانان مورد قبول و پذیرش واقع شده است. شیوع و گسترش فرهنگ غرب کماکان به سرعت ادامه دارد. بررسی علل گرایش جوانان به پذیرش فرهنگ بیگانه و تأثیر این گرایش بر فرهنگ حال و آتی جامعه ایران احتیاج به تحقیقات گسترده و وسیعی دارد که تحقیق حاضر سعی می کند در این جهت حرکت نماید.

۱-۱- اهداف تحقیق:

هدف اصلی این تحقیق بررسی تأثیر فرایند نوسازی بر فرهنگ پذیری جوانان می باشد. با توجه به موضوع می توان اهداف فرعی زیر را برای تحقیق در نظر گرفت:

- در جریان فرهنگ پذیری چگونه عناصر فرهنگ بیگانه در داخل کشور اشاعه پیدا می کند؟

- در جریان فرهنگ پذیری چه تغییراتی در شیوه نگرش و رفتار جوانان بوجود می آید؟

- از مؤلفه های مختلف نوسازی کدام عامل بیشترین تأثیر را بر فرهنگ پذیری جوانان دارد؟

- نوسازی ابعاد مختلف جامعه را در بر می گیرد، یکی از این ابعاد، بعد فرهنگی می باشد. برای اینکه جامعه ای به توسعه دست یابد، باید از نظر فرهنگی زمینه آن فراهم باشد. برخی مسائل فرهنگی وجود دارد که ریشه چند صد ساله در فرهنگ جوامع دارد. چگونه این مسائل، نوسازی را تسهیل و یا متوقف می کنند؟